

Cap al Museu de la Ciència, tres exposicions de divulgació científica organitzades per la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació

La mostra es podrà visitar a la plaça d'Espanya de Palma, del 10 al 20 d'abril

El conseller d'Economia, Hisenda i Innovació, Carles Manera, i el director general de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació, Pere Oliver, presenten l'activitat *Cap al Museu de la Ciència*, tres exposicions articulades i relacionades entre si amb una mateixa temàtica: la ciència.

La mostra es podrà visitar a un mateix recinte instal·lat a la plaça d'Espanya de Palma del 10 al 20 d'abril, de 10 a 20 h, i és una iniciativa dins el programa de la *Fira de la Ciència*, organitzat per la Direcció General de R+D+i.

Museus per al futur, Balears fa Ciència i V Concurs de fotografia científica

La mostra, que es podrà veure a l'envelat instal·lat a la plaça d'Espanya de Ciutat del dia 10 al dia 20 d'abril, consta de **tres exposicions** amb la ciència com a temàtica comuna.

La primera s'anomena ***Museus per al futur***, una exposició interactiva produïda pels **Museus Científics de la Corunya i la Fundació Espanyola per a la Ciència i Tecnologia (FECYT)**, que reuneix a 24 museus i centres de divulgació científica estatals.

Palma és la segona ciutat on es podrà veure aquesta exposició itinerant, que arreplega una mostra dels millors materials dels museus de la ciència dins l'Estat.

L'altra mostra que es podrà visitar a l'envelat de la plaça d'Espanya es diu ***Balears fa Ciència*** i està dedicada al passat, al present i al futur de la ciència a les Illes Balears. En darrer lloc, els visitants també podran gaudir de la col·lecció de fotografies presentades al cinquè **Concurs de Fotografia Científica** de les Illes Balears.

El millor de la divulgació científica de tot l'Estat

La primera exposició, denominada *Museus per al Futur*, reuneix peces de 24 museus i centres de divulgació científica espanyols. Es tracta d'una exposició itinerant produïda pels Museus Científics de la Corunya i la Fundació Espanyola per a la Ciència i Tecnologia (FECYT).

La mostra constitueix un aparador per a conèixer què són i com són els museus de ciència existents a l'Estat. Descobrir-los a través dels seus mòduls i peces més emblemàtiques i poder apreciar les característiques destacades d'aquestes instal·lacions, com ara la interactivitat, la divergència, la sorpresa, o el caràcter lúdic. També es fa esment especial en les seves senyes d'identitat, reflectides en els lemes: *Prohibit no tocar, Prohibit no pensar, Prohibit no sentir, Prohibit no somiar*, quatre pautes que defineixen la singularitat d'aquests centres.

Aquesta mostra s'inaugurà a la Corunya i, després d'exposar-se a Palma, continuarà itinerant per altres ciutats amb l'objectiu de difondre la imatge de les institucions implicades en la divulgació de la ciència.

- Escultura cinètica: El Parc de les Ciències de Granada presenta una escultura cinètica feta per un artista alemany, construïda especialment per a aquesta ocasió, mòdul que serveix de presentació de l'exposició. Consisteix en diversos prismes de roca basàltica, muntats un sobre uns altres, que suren i llisquen entre si gràcies a un doll finíssim d'aigua. La peça principal és una columna, dividida en tres blocs de 150, 50 i 500 quilos; esculpida en forma de prisma hexagonal de forma natural (així és com cristal·litza el basalt en ser expulsat d'una erupció volcànica i refredar-se). Una segona peça més petita està constituïda per un còdol de 80 quilos de pes, de gneis, una roca amb la mateixa composició que el granit però amb una orientació dels seus minerals definida en bandes.
- Cúpula de la capella Sopra Minerva: El Planetari de Pamplona està representat per una reproducció de la cúpula de la capella Sopra Minerva, en la qual Galileu es va veure condemnat a abjurar de les seves afirmacions astronòmiques. També inclou una reproducció del telescopi amb el qual aquest científic va fer els seus descobriments en astronomia.
- Intel·ligència artificial: El Museu de la Ciència de Valladolid proposa un joc en el qual un ordinador és capaç d'endevinar l'objecte en el qual una persona pensa.
- Meteorit i alca gegant: El Museu Nacional de Ciències Naturals ha portat una reproducció d'un pingüí boreal (animal extingit). També exposa un meteorit de 106 quilos de pes caigut a Colomera, Granada, en 1912. Els visitants poden tocar aquesta pedra d'origen extraterrestre a través d'uns orificis en la vitrina, amatents per a introduir la mà.

- Pujar davallant. Principia Centro de Ciència (Màlaga) inclou un mòdul interactiu sobre el moviment de caiguda de corrons a través d'un plànol inclinat (uns quants desafiant el sentit comú: 'cau' lentament, 'cau' per amunt).
- Os de dinosaure. Dinópolis (Terol) presenta una reproducció de la falange del dinosaure *Turiasaurus riodevensi*, el dinosaure més gran trobat a Europa, en els jaciments de Terol.
- Model d'ADN. L'espai del Museu de les Ciències de Castella-la Manxa (Conca) mostra un mòdul interactiu que presenta i aprofundeix en l'ADN.
- Memòria: El Museu de les Ciències de València exhibeix un mòdul interactiu que mostra curiositats sobre el funcionament de la memòria humana: una màquina de discs (Jukebox) ens permet seleccionar diferents cançons entre els anys 1955 i 1995.
- Cranis animals. El Museu de Ciències Naturals de Barcelona exposa un conjunt de cranis de mamífers.
- Invent. El Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (Terrassa-Barcelona) disposa en el seu indret expositiu una ràdio antiga de capella, la més representativa de les ràdios d'època.
- Nous materials. El Kutxaespacio de la Ciència (Sant Sebastià) presenta un mòdul interactiu sobre els nous materials, en concret sobre els quals posseeixen memòria de forma.
- Relotges solars. La Casa de les Ciències de Logronyo ha enviat un mòdul sobre el funcionament dels rellotges solars, i evidencia alguns detalls del moviment solar en el cel terrestre durant l'any.

- Maqueta Prisma de Cristall. El Museu Nacional de Ciència i Tecnologia està acompanyat de la maqueta de la seu corunyesa d'aquest centre.
- Hidroavió Dornier DO-X, màscara japonesa segle XV i balena encallada en la Torre d'Hèrcules. Els Museus Científics Corunyesos estan representats per algunes peces amb els quals es van obrir cadascun dels seus centres: Una maqueta del hidroavió gegant Dornier DO-X que va estar en la Casa de les Ciències; la històrica nau, en el seu vol experimental en 1930, va fer escala a la Corunya. Una màscara japonesa femenina de teatre, l'origen del qual es remunta a principis del segle XV i que va formar part de la primera exposició temporal de la Domus, titulada "El rostre humà". I una vèrtebra d'una balena encallada en la costa corunyesa el 1988 i les restes de la qual van ser recuperades i colgades per a incorporar-se al futur aquari de la ciutat.

Passat, present i futur de la ciència a les IllesBalears

L'exposició *Balears fa ciència*, s'estructura en tres mòduls: passat, present i futur. El primer, dedicat al passat científic de les Illes Balears, està constituït per sis blocs temàtics corresponents a les etapes més rellevants de l'aportació científica balear: l'Edat Mitjana, el Renaixement, la Il·lustració, el Segle XIX, la Restauració i la Postguerra.

A cada un d'aquests mòduls s'enumeren les aportacions científiques més destacades per a la ciència a l'àmbit balear i es presenten les personalitats científiques de major rellevància per a la ciència a les Illes.

- Edat Mitjana: Es descriu la diferent concepció de la ciència que es tenia en aquesta etapa, com una part de la filosofia anomenada filosofia natural, molt influenciada per les ortodòxies religioses. Es destaca la figura de Ramon Llull, per haver ocupat un lloc important entre els mestres del segle XIII, perquè la seva obra abasta tots els camps del coneixement coneguts en la seva època, i per l'ús del català en comptes del llatí per a escriure de ciència. Finalment, es presenten altres figures destacades de l'època en els camps de la ciència mèdica i la cartografia, com els hereus de la ciència àrab.
- Renaixement: En aquesta època es destaca el paper de la impremta com a eina que va permetre una circulació dels sabers més ràpida i del desplegament d'un eix atlàntic de desenvolupament, després de la descoberta d'Amèrica, que inicia la formació d'un nou sistema mundial que va propiciar estímuls i innovacions al coneixement. Com a figura destacada de l'època es presenta en Joan Baptista Binimelis, com a representant de les característiques del Renaixement, tot i que es deixa clar que el científic més destacat de l'època va ser Vicenç Mut.
- Il·lustració: Es destaca l'aparició d'acadèmies i societats a partir dels models francès, alemany i britànic, i la diversificació originada en aquesta època entre les ciències naturals. Bonaventura Serra és presentat com un exemple de científic il·lustrat destacat a Mallorca, posseïdor d'una bona biblioteca familiar i d'instrumentació científica, que treballa amb una relació estreta amb les noves institucions científiques, i és fonamentador de l'activitat científica de generacions posteriors. Es comenta també el paper destacat de Menorca en les aportacions científiques de l'època.
- Segle XIX: S'ha assenyalat aquest, com el segle de la racionalització de les pràctiques, la secularització definitiva de la ciència i la institucionalització i

professionalització universitàries, que a les Illes Balears va ser ple de lluites ideològiques, fundacions institucionals erràtiques i científics visitants. Com a figura destacada es presenta Pere d'Alcàntara Penya i es fa referència a uns altres com Mateu Orfila i l'arxiduc Lluís Salvador.

- Restauració: Dins aquesta etapa, que representa a tot l'Occident el moment en què es posen les bases de l'esclat irrefrenable de la ciència, es parla de la professionalització definitiva dels grups socials relacionats amb la ciència; de la proliferació d'institucions de recerca, com l'Estudi General o la JAE a Mallorca; de l'arribada de la industrialització a l'activitat científica; de l'empenta de la Primera Guerra Mundial en l'impuls d'avanços científics; i del trencament i destrucció de l'activitat científica que va suposar la Guerra Civil espanyola. El geòleg Bartomeu Darder Pericàs es presenta com la figura més destacada d'aquesta etapa, juntament amb una llista ben llarga d'altres científics com Josep Sureda i Blanes, Eusebi Estada, Emili Pou, Guillem Fortesa, Gaspar Bennàsser, Odón i Rafael de Buen, Barceló i Combis, i d'altres.
- Postguerra: Es presenta aquesta etapa com la de major grandesa i progrés de la història, amb inversions públiques i privades fortíssimes, marcada per l'impuls que varen suposar per a la ciència la Segona Guerra Mundial i la Guerra Freda, amb l'escalada armamentística i la cursa per la recerca espacial que varen dur aparellades. A les Illes Balears, s'ha volgut destacar la figura del meteoròleg Josep Maria Jançà com a paradigma dels avanços en la ciència meteorològica propis de la postguerra. La llista de figures destacades de l'època es completa amb l'oceanògraf Miquel Oliver, els geòlegs i paleontòlegs Guillem Colom i Guillem Mateu, el químic Antoni Roig i el físic Miquel Ballester.

L'apartat dedicat al present, està conformat per un seguit de plafons dedicats a les institucions museístiques principals actuals de les Illes Balears i les seves activitats, fent especial esment en la importància que té cadascuna per a la promoció i difusió de la cultura científica de les Illes Balears. A cada plafó hi figura el nom, any de creació i dades de contacte de l'entitat museística corresponent, juntament amb una breu descripció, una fotografia i un llistat dels serveis que ofereix. Totes aquestes institucions, també aporten peces destacades dels seus fons a la mostra. Participen en aquesta exposició les següents entitats museístiques:

- Museu Balear de Ciències Naturals
- Museu de Mallorca
- Museu de Menorca
- Museu de Manacor
- Museu de la Mar de Sóller
- Societat d'Història Natural de les Balears
- Observatori de Costitx
- Associació d'Amics del Museu de la Ciència i de la Tècnica
- Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera
- Jardí Botànic de Sóller
- Arxiu Museu de l'Educació de les Illes Balears

Finalment, s'instal·larà un mòdul interactiu d'ordinadors que permetrà als visitants **dissenyar el futur Museu de la Ciència de les Illes Balears per mitjà de l'aportació de tot tipus de suggeriments**. Aquesta pluja d'idees serà tinguda en compte en el disseny del futur museu.

155 obres presentades al V Concurs de Fotografia Científica

La tercera exposició, dedicada al cinquè Concurs de Fotografia Científica, mostra tota l'originalitat i creativitat aportada pels participants en aquesta edició. Amb la presentació d'aquest concurs en l'àmbit d'aquesta exposició, la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació, pretén donar importància a la política de foment de la investigació i desenvolupament científic. La temàtica del concurs és "*La ciència i la tècnica*". Un total de 54 concursants han participat de totes les Illes de l'arxipèlag, aportant 155 fotografies: 104 de Mallorca, 21 de Menorca, i 10 de les Pitiüses. Vint d'aquestes imatges han estat presentades per concursants menors de 18 anys.

Els **premis** del concurs es lliuraran dissabte dia 19 d'abril, a les 12.30 h, al recinte de la Fira de la Ciència.

Imaginar el futur Museu de la Ciència de les Illes Balears

Ara és un moment propici per a idear i planificar un futur Museu de la Ciència a les Balears que serveixi com a lloc d'aplec, formació i reflexió sobre la ciència. Amb aquests objectius, durant l'any 2008 s'ha planificat tota una sèrie d'actuacions que serveixin de plataforma a partir del debat social sobre el qual s'ha d'imaginar el Museu de la Ciència.

D'aquesta manera, el lema d'enguany de la Fira (del 17 al 19 d'abril, a Mallorca, i del 8 al 10 de maig, a Eivissa) serà '*Cap al Museu de la Ciència*', amb l'objectiu que tant les institucions públiques i privades que es dediquen a la divulgació i difusió de la ciència, com els mateixos ciutadans, aportin la seva opinió i visió en aquest àmbit.

Juntament amb la *Setmana de la Ciència*, la *Fira de la Ciència* constitueix una altra de les actuacions específiques de divulgació científica que la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació fa cada any, amb la col·laboració de la **Conselleria d'Educació i Cultura**.